

Nyckeltal

De redovisade nyckeltalen beräknas i princip på det vanliga sättet, enligt beskrivningen nedan. Skillnaden jämfört med att applicera nyckeltalen på ett företag i taget är, att de ingående parametrarna är summorna för hela delbranschen. Resultatet kan ses som det vägda medelvärde av de ingående företagens nyckeltal, så att alla företag får vikt i nyckeltalen efter sin storlek i branschen.

Vid nyckeltalsberäkning används följande justerade bokslutsuppgifter:

Justerat rörelseresultat: Beräknas som rörelseresultat (efter avskrivningar) justerat för jämförelsestörande poster.

Justerat rörelseresultat efter finansiella intäkter: Beräknas som justerat rörelseresultat (enligt ovan) + finansiella intäkter - jämförelsestörande finansiella intäkter.

Justerat nettoresultat: Beräknas som resultat efter finansnetto justerat för jämförelsestörande finansiella poster.

Justerat eget kapital: Beräknas som Summa eget kapital + obeskattade reserver - latent skatteskuld.

Den latent skatteskulden beräknas i sin tur som aktuell skattesats (för närvarande 28 procent) multiplicerat med obeskattade reserver.

Justerad summa skulder: Beräknas som långfristiga skulder + kortfristiga skulder + avsättningar + latent skatteskuld.

Den latent skatteskulden beräknas enligt ovan.

Förädlingsvärde: Beräknas som justerat rörelseresultat + arbetskraftskostnader + avskrivningar.

Arbetskraftskostnader är beräknat som summan av redovisningsposterna *löner* och *sociala avgifter*.

Nyckeltal som redovisas i rapporten visas i tabellen nedan. Samtliga nyckeltal beräknas från de summerade uppgifterna i respektive branschs resultat- och balansräkning. Nyckeltalen utgör därmed vägda genomsnittsvärden för transportbranschen som helhet respektive varje delbransch.

Nyckeltal	Kommentar
Avkastning på totalt kapital	<i>Justerat rörelseresultat efter finansiella intäkter dividerat med summa tillgångar</i>
Avkastning på eget kapital	<i>Justerat nettoresultat dividerat med justerat eget kapital</i>
Skuldränta (räntekostnad)	<i>Finansiella kostnader minus jämförelsestörande finansiella kostnader dividerat med justerad summa skulder</i>
Skuldsättningsgrad	<i>Justerade summa skulder dividerat med justerat eget kapital</i>
Rörelsemarginal	<i>Justerat rörelseresultat dividerat med nettoomsättning</i>
Nettomarginal	<i>Justerat nettoresultat dividerat med nettoomsättning</i>
Vinstprocent	<i>Justerat rörelseresultat efter finansiella intäkter dividerat med nettoomsättning</i>
Nettoomsättning per anställd	<i>Nettoomsättning dividerat med antal anställda</i>
Förädlingsvärde per anställd	<i>Förädlingsvärde dividerat med antal anställda</i>
Soliditet	<i>Justerat eget kapital dividerat med summa tillgångar</i>
Kapitalets omsättningshastighet	<i>Nettoomsättning dividerat med summa tillgångar</i>
Rörelsekapital i procent av nettoomsättning	<i>Summa omsättningstillgångar minus summa kortfristiga skulder, dividerat med nettoomsättning</i>
Kassalikviditet	<i>Summa omsättningstillgångar minus summa lager, dividerat med summa kortfristiga skulder</i>
Förändring nettoomsättning	Procentuell förändring jämfört med föregående år
Förändring antal anställda	Procentuell förändring jämfört med föregående år

Investeringar

Branschernas årliga investeringar har beräknats som differensen i materiella tillgångar (jämfört med föregående år) summerat med årets avskrivningar. Det beräknade måttet kan alltså tolkas som nettot av årets nyinvesteringar plus ersättningsinvesteringar. Att investeringar bara finns från och med 1999 beror på att ny årsredovisningslag trädde i kraft från och med bokslut 1998 men därefter fanns en eftersläpning där gamla lagen tillämpades. Vi anser att 1999 är första året för vilket vi på ett tillförlitligt sätt kan beräkna investeringarna med använd metod.

Avkastningsstruktur

I föregående avsnitt redovisas vilka enskilda nyckeltal som används i rapporten, men det är också viktigt att se nyckeltalen i ett sammanhang. För transportbranschen och andra kapitalintensiva verksamheter är avkastningsmåten centrala nyckeltal, och för dessa finns ett både logiskt och matematiskt samband som ger ytterligare inblick i företagets villkor.

Det välkända sambandet brukar kallas hävstångsformeln och beskriver hur de olika räntabilitetsmåten hänger samman och hur kapitalsituationen påverkar avkastningen. Följande beteckningar brukar användas:

R_E = Avkastning på eget kapital

R_T = Avkastning på totalt kapital

R_S = Räntekostnad¹

S = Skuldsättningsgrad

Hävstångsformeln beskriver då följande samband:

$$R_E = R_T + (R_T - R_S)S$$

Avkastning på eget kapital anger alltså förräntningen av ägarnas insatta² kapital. Hävstångsformeln visar att nyckeltalet påverkas av två faktorer, *rörelsens effektivitet* och *finansieringens effektivitet*.

Rörelsens effektivitet mäts genom avkastningen på totalt kapital. Eftersom detta nyckeltal beräknas som resultatet *före* räntekostnader i relation till totala tillgångar, kan det betraktas som ett mått på den totala räntabiliteten *oberoende* av vald finansieringsmetod.

Finansieringens effektivitet mäter å andra sidan effekten av den valda finansieringslösningen. Effektens storlek beror dels på riskbufferten – skillnaden mellan avkastningen på totalt kapital och räntekostnaden – dels på skuldsättningsgraden³, det vill säga ett mått på i vilken grad verksamheten är finansierad genom skulder.

Ur ägarnas synvinkel visar hävstångsformeln först på betydelsen av en hög avkastning på det totala kapitalet – detta bidrar direkt till en hög avkastning även på det egna kapitalet. En klassisk slutsats av hävstångsformeln är dock att avkastningen på det egna kapitalet kan ökas ytterligare genom ökad skuldsättning, förutsatt att riskbufferten är positiv (det vill säga att R_T är högre än R_S).

¹ Observera att R_S definieras som *finansiella kostnader* i relation till *summa skulder* (se sidan 56). Det förekommer dock att en del av *summa skulder* inte är räntebärande, till exempel skulder till koncern- eller intressebolag. Därför kan nivån på det beräknade nyckeltalet R_S inte direkt jämföras med "bankräntan", även om det allmänna ränteläget naturligtvis påverkar R_S .

² Satsat kapital och ej uttagna vinstmedel.

³ Skuldsättningsgraden mäter alltså samma sak som nyckeltalet soliditet, fast tvärt om. En hög skuldsättningsgrad motsvaras av en låg soliditet och vice versa.